

Дива на спельтовому полі

Петро Рух

В одинадцятому сторіччі вченим київським ченцям було доручено написати книгу на замовлення князя Ярослава Мудрого. Вони виконали завдання згідно з наказом — і плід їхньої роботи дійшов до нас під назвою "Повість минулих літ". Що їм сказали написати, те вони й написали. Вийшло в них гарно. А історія про заснування Києва братами Києм, Щеком, Хоривом та їхньою сестрою Либідь мене завжди взагалі просто зворушувала.

Але чого я не люблю, то це безальтернативних версій, особливо коли вони перетворюються на "загальновідомий факт", попри те що ніяким фактом не є. Я вважаю, що, маючи кілька однаково не доведених гіпотез, кожен з нас має право обрати собі як базову ту, яка йому більше подобається. Як сходознавець я вивчав усе, що стосується Імперії гунів, і думка деяких істориків, що Київ був її столицею, особисто мені подобається набагато більше.

Я розумію князя Ярослава, який хотів об'єднати слов'ян навколо чогось споконвічно слов'янського. Але не існує нічого споконвічно слов'янського, бо, скільки б ми не називали себе слов'янами, справді ми — нащадки всіх народів, які мешкали на теренах України впродовж усієї історії людства. І мені страшенно подобається усвідомлювати себе нащадком не лише слов'ян, а й аріїв, скіфів, сарматів, гунів, які перемішувались, асимілювались, інтегрувались, щоб врешті стати українцями.

Через це для свого чергового оповіданнячка з лавсторі я обрав Київ тих часів, коли він був столицею Імперії гунів. Припустімо, тоді він міг називатися Киї, що гунською мовою означало берег ріки.

Отже, дівчину звали Сигин і вона була дочкою гунського тисяцького. Імперія повсякчас вела завойовницькі війни, тож Сигин дуже рідко бачила свого батька, але сильно його любила. За соціальним та майновим станом їхня родина майже дорівнювала родині кагана, дочки якого були її подружками.

А хлопець був полянином-землеробом на ім'я Вашак. Його родина вирощувала спельту. Разом зі своїми братами, сестрами, батьками, дядьками, тітками, дідусем та бабусею він мешкав у кількох верстах від Киї на їхньому сімейному хуторку.

Принцеса Сигин, як він її називав, любила скакати верхи повз їхнє поле і за річкою Сирець тайкома танцювати на галявині, схованій у лісовій хащі посеред болота, прохід до якої через драгву знала звідкись лише вона. Вашак побачив її танець не випадково, збираючи там малину, ні. Це було б неможливо, бо та галявина була схована від усього світу густими хащами, навколо яких затаїлися мочарі, готові засмоктати кожного, хто на них ступить. Хлопцеві просто стало цікаво, куди принцеса Сигин прямує і звідки повертається майже щодня повз їхнє поле, і він її вистежив.

Таких танців, які вона танцювала, Вашак ніколи ніде більше не бачив. Відпустивши коня за пів версти до місця, дівчина пішки проходила потаємною стежкою до своєї

галявини, ставала посеред неї, заплющувала очі, підіймала руки вгору і починала свої танці, спочатку повільно, потім все хутчіше й хутчіше, інколи раптом зупиняючись, опускаючись додолу і качаючись по траві, а потім знову підводячись і виконуючи неописанно чарівні рухи своїм гнучким, струнким, дивовижно гарним дівочим тілом. Деколи йому здавалося, що красуня танцює не сама, а з невидимим партнером. Це було настільки чарівним, що Вашак був упевнений, що людські очі не бачили нічого прекраснішого за танець Сигин.

Щодня у відомий йому час хлопець чекав у засідці біля галявини появи Сигин. І майже щодня в захваті спостерігав, як вона танцювала. Так тривало кілька місяців. Вона настільки занурювалася в танець, що нічого навколо не чула. Вашак переконався в цьому, коли необережно поворушився, гучно тріснувши сухою гілкою, а вона не помітила. Після цього він став сміливішим і почав наважуватися виходити зі своєї засідки та танцювати навпроти дівчини, повторюючи її рухи, які він уже встиг запам'ятати. Її очі були заплющені, вона не бачила, не чула й не здогадувалася, що тепер вона танцювала вже не сама.

Так тривало ще кілька місяців, допоки хлопець, забувши про необхідність бути пильним, під час їхніх танців випадково не торкнувся принцеси Сигин. Вона це відчула, але не припинила танцювати, а торкнулася його. На її обличчі з'явилася щаслива усмішка. І вони продовжували танцювати, торкаючись одне одного руками й тілами. Вашак розумів, що дівчина не усвідомлювала, хто справді з нею танцює, тож, коли їхній танець дістався кінця, він поклався сховатися у своїй засідці. Отже, ще кілька місяців вони танцювали з принцесою Сигин так. Це робило її дуже щасливою. Про хлопця я навіть і не кажу. Він відчував, мабуть, найвище щастя, яке здатна відчувати жива істота.

Одного разу, коли вже знов було літо і вони танцювали під дощем, їхній танець перейшов у ті ніжності й ласки, після котрих народжуються діти. Коли вони скінчили, Вашак, як завжди, сховався в засідці. Та раптом його пронизав страх, що Сигин може більше не приїхати сюди. Хлопець не знав, звідки в нього взявся цей страх, бо він не мав жодної здогадки, навіщо вона все це робила, але в ту мить чомусь йому спало на думку, що дівчина може тепер припинити це своє таємниче заняття, і ця думка привела його в розпач. Чим більше Вашак на неї дивився, тим голосніше щось у ній (чи вираз її щасливого обличчя, чи її задумливі очі, чи щось взагалі невловне, непомітне) казало йому, що його страх небезпідставний. Тож врешті він вийшов зі свого укриття на галявину і сказав:

— Кохана, зачекай, не йди. Поговорімо.

Принцеса Сигин не скрикнула, не здригнулася, але на її обличчі намалювався надзвичайний подив.

— Я тебе знаю. Ти полянин-землероб і раніше працював у полі, що знаходиться між Киї та цим місцем, але вже рік я тебе там не бачу. Як твоє ім'я?

— Так, ти дуже примітлива, принцесо. Моє ім'я Вашак. І я вже рік у той час, коли ти проїздиш повз нашого поля, чекаю на тебе тут.

— Я заборонила моїм охоронцям стежити за мною під час цих моїх виїздів з міста. Але ж мене вистежив ти.

— Розкажи, будь ласка, що це було. Що за танці ти танцювала, чому дозволяла мені танцювати разом з тобою, а сьогодні зі мною кохалася?

— Це мої стосунки з Богом. Я танцювала з Богом як Його наречена. А сьогодні Він подарував мені Свою близькість і залишив у мені Своє сім'я. Тож сьогодні останній раз, коли я сюди приїздила. Бо тепер Бог танцює в мені. А мій танець тепер полягає в тому, щоб виносити, народити, вигодувати та виховати Його поширення — Його дитину. Та виявилося, що Бог надіслав до мене тебе, Його представника, і діяв через тебе. Якщо ти любиш мене так, як любить мене Бог, і бажаєш та відчуваєш себе в змозі і далі бути для мене представником Бога, стань моїм чоловіком.

— Я мрію про це з того дня, коли вперше тебе побачив, кохана. Ти була тоді ще геть дівчинкою, а я був підлітком. Але дотепер ця мрія здавалася мені нездійсненною, бо ти — принцеса гунів, а я — полянин-землероб.

— Ти не знаєш про це, Вашаку, але я часто прокрадалася до вашого поля і спостерігала з засідки Божі дива, які там відбуваються.

— Дива? На нашому полі ніколи не відбувалося ніяких див.

— На вашому полі повсякчасно відбуваються Божі дива. Ви кидаєте зернятка спелти в орону землю — і вони проростають, починають зеленіти, підіймаються все вище, а потім колосяться. Коли зерна в колоссю дозрівають, з них варять смачнючу кашу — мою улюблену страву, або мелють на борошно, з якого випікають безліч всілякої смакоти. Ви — чарівники. Ваша діяльність — найпрекрасніша, найцікавіша, найкорисніша робота і найдивовижніше Боже диво. Те, чим займається моя родина, викликає в мене огиду. Я дуже люблю мого батька та моїх братів, і мені надзвичайно шкода, що їхня діяльність така некорисна, така зайва, така примітивна: вони завойовники, які вміють лише поневолювати та привласнювати чуже. Вони не вміють нічого створювати, хоча й кажуть, що створили найбільшу в сучасному світі імперію. Тож найзаповітнішою мрією мого життя було одружитися з землеробом. І коли я бачила на полі тебе, я уявляла, як було б чудово, якби ти став моїм чоловіком і забрав мене до свого хутора.

Існує багато історичних свідоцтв про те, що гуни були мудrimi людьми. Мій Вашак відчув це на собі. Він був дуже здивований тим, що для їхнього шлюбу не виникло ніяких завад, і тим, з якою повагою родина його принцеси поставилася до її аргументів, чому вона хоче стати дружиною землероба. Матері та сестрам дівчина навіть розповіла всю історію їхньої зустрічі, бо від них вона взагалі не очікувала нічого, крім розуміння й підтримки. Щодо батька і братів Сигин, то вони були тоді на війні далеко від дому впродовж уже кількох років, і ніхто не знав, скільки ще років доведеться на них чекати. Тож до них було відправлено гінця з листом, у якому дівчина виклала свої думки про Божі дива на спельтовому полі та некорисність діяльності її родини і попрохала благословення на шлюб з Вашаком. Їхня відповідь містила лише шість слів: "Маєш рацію. Одружуйся і будь щаслива".